

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MILO TOPRA

Tatuointitaiteen asema ja kehitys Suomen kuvataiteen kentällä

KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2023

Tekijä(t) Topra, Milo	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Lokakuu 2023
	Sivumäärä 25	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Tatuointitaiteen asema ja kehitys Suomen kuvataiteen kentällä		
Tutkinto-ohjelma Kuvataide		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä opinnäytetyössä pohditaan ja tutkitaan tatuointitaiteen kehitystä ja asemaa suhteessa kuvataiteen kenttään. Keskeiseksi lähdemateriaaliksi tätä opinnäytetyötä varten haastateltiin sekä alalla vuosia että vasta vähän aikaa toimineita eri tyyllisuuntiin erikoistuneita ammattilaisia. Tekstissä hyödynnetään myös kirjoittajan omaa näkemystä ja kokemusta tatuointiharjoittelijana. Työssä pohditaan taiteilijoiden subjektiivisia näkemyksiä tatuoisesta, taidetaustan merkitystä, digitalisaation vaikutusta tatuointitaiteeseen ja perehdytään kirjallisuuden kautta tatuointitaiteen alkuperiin ja kehitykseen 2020-luvulle.</p>		
<p>Asiasanat Tatuointitaide, tatuointitaiteen kehitys, kuvataiteen kenttä, digitalisaatio</p>		

Author(s) Topra, Milo	Type of Publication Bachelor's thesis /	Date October 2022
	Number of pages 25	Language of publication: Finnish
Title of publication The status and evolution of tattoo arts in Finland's field of Fine Arts		
Degree program Fine Arts		
Abstract <p>The objective of this thesis was to take a look at and research the evolution and status in relation to the field of Fine Arts. As a crucial source material for this thesis, several professionals both veterans and newcomers who specialise in different styles of tattooing were interviewed. The text also utilises the author's own perspective and experience as an apprentice tattoo artist. The thesis reflects on the artists' subjective understanding of tattooing, a significance of a background in arts, an influence of digitalisation on tattoo arts and uses literature to read up on the origin of tattoo arts and development to 2020's.</p>		
<u>Key words</u> Tattoo arts, evolution of tattoo arts, Fine Arts field, digitalisation		

ALKUSANAT

Haluan kiittää kaikkia haastattelemani tatuointiartisteja ja -harjoittelijoita, oli uskomattoman hienoa päästä keskustelemaan näiden aiheiden äärellä. Kiitän omaa mentoriani Juha Vuorista ja koko Tatuointiliikettä tähänastisista saamista opeistani, tuesta koko opinnäytetyöprosessini aikana ja harjoitteluuni annetusta ajasta. Kiitän kanssaopiskelijoita ja Satakunnan ammattikorkeakoulua näistä kuluneista kouluvuosista. Haluan kiittää erityisesti opinnäytetyöni taiteellisen osuuden ohjaajaa Viljami Heinosta, kiitos kannustuksesta ja ajastasi koko maalausprosessini ajan. Kiitos kaikille opettajille ja erityisesti Petri Rummukaiselle kaikista maalauksen opeista. Kiitän omaa lähipiiriäni ja etenkin poikaystävääni järkähtämättömästä tuesta viime syksystä alkaen. Kiitos myös kaikille tatuointiartisteille, joiden kanssa emme saaneet aikatauluja sopimaan haastatteluja varten yksin, on mahtavaa, miten moni oli valmis osallistumaan tämän opinnäytetyön tekemiseen ja kannusti minua aiheeni kanssa.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TATUOINTITAITEEN JUURET JA KASVU	8
2.1 Tatuoimisen pitkä historia ja siirtymä tatuointitaiteeseen.....	8
3 TAITEILIJAI DENTITEETTI SUHTEESSA TATUOIMISEEN	12
4 VUOROVAIKUTTAVAA JULKISTA TAIDETTA – TATUOINNIN YKSILÖLLISYYS JA ASIAKASLÄHTÖISYYS.....	18
4.1 Tatuoiminen on vuorovaikuttamista	18
4.2 Kysyntä, tarjonta, yksilöllisyys.....	20
5 KAIKESTA TULEE POPULÄÄRIKULTTUURIA	23
5.1 Sosiaalinen media ja taiteilijan läsnäolopakko	23
6 YHTEENVETO	24
LÄHTEET	

1 JOHDANTO

Tatuointitaide alkoi kiinnostaa minua jo 2000-luvun alussa kun TV:stä näytettiin Miami Inkiä, tatuointistudion arkeen keskittyvää ohjelmaa. Teini-iässä aloin pohtia alaa omankin tulevaisuuteni kannalta, 19-vuotiaana otin ensimmäisen tatuointini ja nyt olen istunut neulan alla jo kymmeniä, ellen satoja tunteja ja olen itse harjoittelijana tatuointiliikkeellä. Aihe opinnäytetyöhöni syntyikin ammatillisesta intohimosta ja kiinnostuksesta alati kehittyvään, mutta perinteisiin nojaavaan alaan, joka on aina kulkenut käsikädessä kuvataiteen kanssa, sen nykyiseen asemaan, pitkään historiaan ja määrittelemättömään tulevaisuuteen. Tatuointeja kahden vuoden aikana ottaessani keskustelin yli kymmenen eri suomalaisen tatuointiartistin kanssa ja päädyin osana opinnäytetyötäni tekemään podcast-tyylisiä haastatteluita, joissa artistit vastasivat esittämiini kysymyksiin ja pohdimme yhdessä aiheita vastausten äärellä.

Kukin haastattelu kesti noin 45 minuutista puoleentoista tuntiin, osa tapahtui kasvotusten ja osa Microsoft Teamsin tai puhelimen välityksellä.

Opinnäytetyöhöni osallistuneet tatuointiartistit ja -harjoittelijat, sekä heidän sosiaalisen median nimimerkkinsä:

Tero Heinonen (@tero_devilsridge, Devil's Ridge, Harjavalta)

Juha Vuorinen (@wuorinentattoo, Tatuointiliike, Seinäjoki)

Mikko Inksanity (@mikkoinksanity, Below Zero, Tampere)

Titta "Free Bird" Niemelä (@tittafreebird, Below Zero, Tampere)

Heidi Lukkarinen (@tatuojajaheidi, Hukka Tattoo, Kuopio)

Sanna Tasma (@tattoo.tasma, La Familia Tattoo, Joensuu)

Samy "Psilocube" Kurppa (@psil0cube Takkahuone Tattoo, Oulu)

Matias Ruohomäki (@matthaios.ttt, Takkahuone Tattoo, Oulu)

Janne "Ugly Pena" Penttinen (@uglypena, Sawo Terror Tattoo, Leppävirta)

Krista "Kristmarian" Tyni (@kristmarian, harjoittelija, Shaman Arts Tattoo, Oulu)

Ilari Peltomäki (@ilu.loves.you, harjoittelija, Jeppis Tattoo, Pietarsaari)

Anna Salomaki (@annantattoo, harjoittelija, Jh Tattoos, Tampere)

Haastattelujen lisäksi pyrin laaja-alaisesti hyödyntämään lähdemateriaalia niin kirjallisuuden, nettiartikkelien kuin empiirisen tutkimuksen muodossa mm. osallistumalla kävijänä kansainvälisille HelsInk-tatuointimessuille, ja keskustelemalla haastattelujeni ulkopuolellakin alan ammattilaisten kanssa. Keskeisiksi teemoikseni opinnäytetyölleni ”Tatuointitaiteen asema ja kehitys Suomen kuvataiteen kentällä” muodostui etenkin taiteilijaidentiteetin määritelmä ja merkitys sekä digitalisaation vaikutus.

Opinnäytetyöni taiteellinen osuus, diptyyksi ”Regardless of Our Existence” pohtii tatuointien kuvaamista taiteessa omalta osaltaan, tutkii tatuointien pysyvyyttä suhteessa raunioituvaan, katoavaan maailmaan ja toimii yhteiskuntakritiikkinä vanhentuneita, tatuointeja koskevia ennakkoluuloja kohtaan. Maailma loppuu aikanaan, huolimatta meidän olemassaolostamme ja meistä jokainen kantaa maailman taakkaa harteillaan. Kirjallinen opinnäytetyöni ei kerro opinnäytetyöni taiteellisesta osuudesta tai toisinpäin, mutta ne liittyvät toisiinsa ja vuoropuhelevat keskenään.

2 TATUOINTITAITEEN JUURET JA KASVU

2.1 Tatuoimisen pitkä historia ja siirtymä tatuointitaiteeseen

Sana ”tatuointi” tulee samoan kielen lainasanasta ”tatau” ja tarkoittaa iskemistä. Tatuoidessa ihmisen ihon alle orvaskeden ja verinahan väliin isketään neulalla väriä, joka jää verinahkaan pysyvästi. Tatuoimista, kuten muitakin kehonmuokkauksen tapoja on käytetty ihon merkitsemiseen ja koristeluun ja tuhansia vuosia alkuperäiskansojen keskuudessa. Tutkijat ovat spekuloineet tatuoimisen historian yltävän jopa paleoliittiselle kaudelle, mutta tätä ei voida konkreettisesti todistaa (Moilanen, 2021). Historian vanhimmat tatuoinnit on kuitenkin löydetty n. 5300 vuotta vanhalta jäämies Ötziltä. Kuparikautiselta muumiolta löydettiin 61 todennäköisesti akupunktioon liittyvää tatuointia (Paramonov, 2023, s. 14). Vaikka tatuointeja on tehty eri kulttuureissa kautta aikain, on se edelleen oma alakulttuurinsa ja tatuoinnit pitkään yhdistettiin automaattisesti lainsuojattomiin, merimiehiin, prostituoituihin ja vankeihin (Ruotsalainen, 2014). Edelleen näkyvillä tatuoinneilla voi olla merkittävä vaikutus esimerkiksi työnhaussa, mutta 2000-luvulla tilanne on jo hyvin erilainen kuin edellisellä vuosisadalla. Suurten ikäluokkien väistymisen myötä tatuoinneista on tulossa entistä yleisempi tapa ilmaista itseään ja omaa estetiikkaansa. Aina 1600 - 1800-luvulle asti tatuoinnit olivat pääsääntöisesti merkkejä ja symboleja ja vasta Japanissa Edo-kaudella tatuoinneista alettiin tehdä selkeästi esittäviä kuvia, joista kehityksen myötä valtaosa tatuointikulttuurista nykyään muodostuu. Tänä päivänä tuntemamme modernit tatuoinnit alkoivat yleistyä kuitenkin vasta 1900-luvun puolen välin jälkeen ja siihen asti kauttaaltaan tatuoidut ihmiset olivat yleensä osa viihdeteollisuutta ja sirkusnähtävyyksiä, vaikka pienet tatuoinnit tyypillisesti huomaamattomammilla paikoilla olivatkin myös aateliston suosiossa jo 1800-luvulla (Hunter, 2019; Paramonov, 2023, s.).

Kirjassaan *The Ultimate Guide to Tattoo Culture* (2023), Riho Paramonov jakaa sosiologi Michael Atkinsonin näkemyksen tatuointitaiteen historiallisesta aikajanasta, joka jakaa tatuointikulttuurin kehityksen kuuteen eri ajanjaksoon 1790-luvulta nykypäivään. Kaavion mukaan elämme nyt tatuointitaiteen supermarketiaikakautta 1990-luvulta tähän hetkeen.

MICHAEL ATKINSONIN TATUOIMISEN AIKAJANA

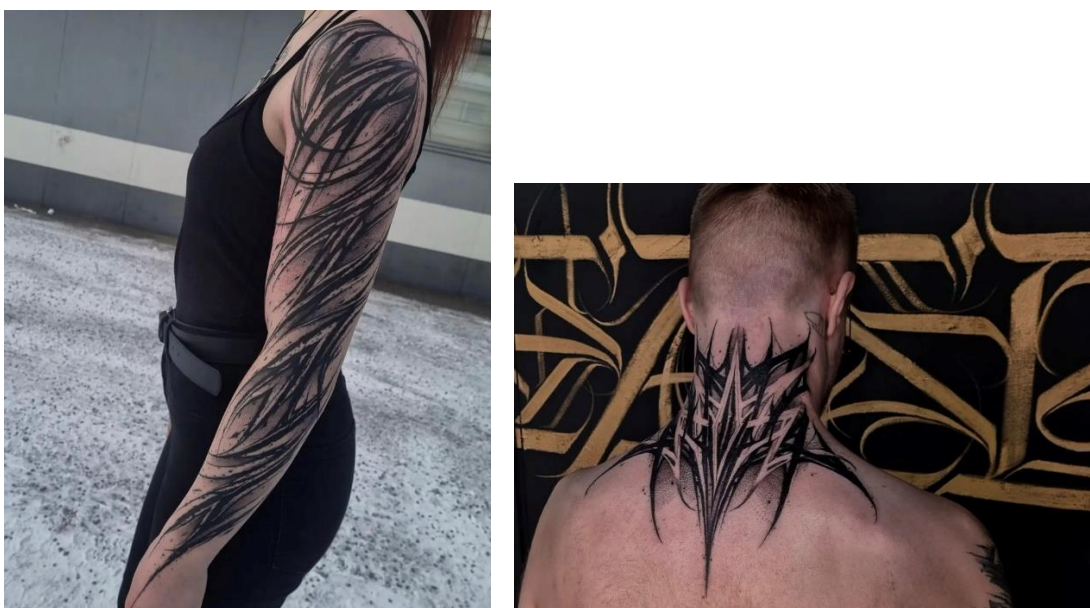
Siirtolais/Pioneeri-aika	1790-1880
Sirkus/Karnivaali-aika	1880-1920
Työväenluokka-aika	1920-1950
Kapinallis-aika	1950-1970
Tatuointirenesanssi/New age-aika	1970-1990
Supermarketti-aika	1990-2000

(Atkinson; Paramonov, 2023, s. 18)

Kirjassaan Paramonov myös suoraan lainaa Nicholas Thomasta kirjastaan ”Body Art” siitä, kuinka 1990-luvulla tatuointi alettiin nähdä taiteena ja vasta 2000-luvulla museoita alkoi kiinnostaa tatuointitaidetta käsittelevät näyttelyt. Yksittäisiin tyyliin erikoistuminen oli kasvussa (Paramonov, 2023, s. 33 viitattu lähteestä Thomas, 2014, s. 174.)

Taidehistoriallisten suuntausten lailla perinteisten tatuointityylien ”old schoolin”, ”mustaharmaan” ja ”japanilaisen tatuoinnin” rinnalle onkin kehitetty monenlaisia erilaisia tyyliä modernista realismista aina vahvoista linjoista ja väreistään tunnettuun neo traditionaaliseen tyyliin ja blackworkiin, jossa työskennellään pelkäästä mustalla, viime vuosina nousussa on myös ollut naivistinen tatuointitaide. Uusista tyyliuntauksista huolimatta perinteinen old school -tatuointikaan ei kuitenkaan ole katoamassa minnekään ja alalle tulee jatkuvasti myös uusia ”olderin” tekijöitä. Edelleen tatuointiopetuksessa pidetään myös olennaisena tunnistaa perinteiset tyylit ja niiden ominaispiirteet sekä tekniikka, sillä lähes kaikki olemassaolevat modernit tatuointityylit hyötyvät niistä. Hyvänä esimerkkinä, ensimmäisenä haastattelemani

Devil's Ridge-tatuointistudion omistaja Tero Heinonen tunnetaan erityisen hyvin kalligrafisesta jäljestään ja tyylikkäästä vapaalla kädellä piirretyistä tekstitatuoinneista sekä abstrakteista ornamenteista. Uransa alusta asti Tero on sanojensa mukaan tehnyt monenlaisia, eri tyyliä kuvia sen hetken tredejäkin noudattaen ja erilaisten tyylien harjoittamisesta on ollut vain hyötyä teksti- ja kalligrafiatatuoinneissa, joiden taitamiseksi niin realismiin kolmiulotteinen hahmottaminen kuin perinteisen tatuoinnin vahva linjatyö tulee tarpeeseen (Heinonen, 2022.) Nykyään on tavanomaista, ettei tarvitse osata kaikkea, mutta kaikesta tatuoisesta on hyötyä omaa erikoistumistaan ja osaamistaan kehittäessään.

Kuva 3. Tero Heinonen tunnetaan anatomiaa mukailevasta, kalligrafisesta "lettering"-tyylistään (Heinonen, 2023).

Tatuointikulttuurin nousun ja yleistymisen myötä myös yhä useampi valmistuva taiteilija näkee tatuoisesta mahdollisena urasuuntauksena, riippumatta siitä millainen suhde yksilöllä itsellään on vallitsevaan tatuointikulttuuriin. Uuden sukupolven tekijöihin lukeutuu jo nyt laaja kirjo koulutettuja kuvataiteilijoita ja graafikoita ja alalla 10-15 vuotta tai pidempään työskennelleet ovat myös jälkikäteen päätyneet kouluttautumaan taiteilijoiksi. Osa myös päätyy alalle vahingossa. Tero kertoo käyneensä animaatiokoulun ja piirtäneensä aina paljon, mutta ajatus urasta tatuoisena ja syntyi vasta itse tatuoisesta ottaessa (Heinonen, 2022.) Myös Juha Vuorinen kertoo päätyneensä alalle toisista töistä ja työskennelleensä automaalarina ennen tatuoisesta (Vuorinen, 2022.) Heidi Lukkarinen taas naurahtaa päätyneensä alalle oikeastaan

kahdesti. Sanojensa mukaan Heidi teki välissä muita töitä, mutta valitsi palata tatuoinnin pariin eikä ole katunut valintaansa (Lukkarinen, 2022.)

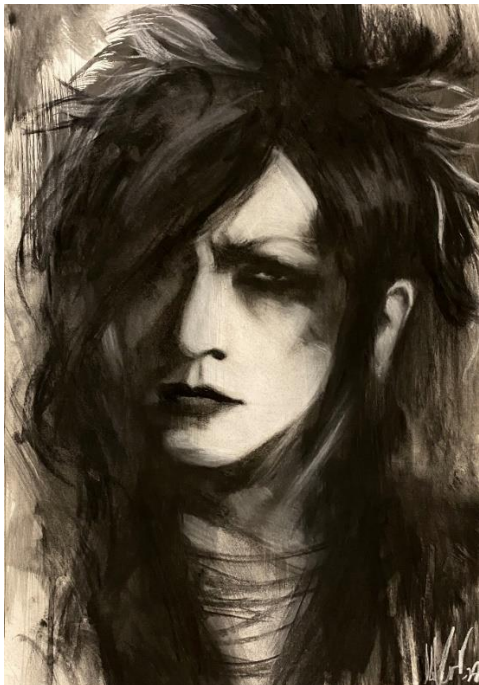
Kysymykseni ”annetaanko taidekoulutaustalle arvoa tatuointipiireissä tätä nykyä” kulminoitui monilla toteamukseen, ettei osaa sanoa, mutta toivoisi sitä. Todetaan myös, että arvostus taidekoulutaustaa kohtaan on monesti jälkijätöistä ja ihmiset, jotka jossain vaiheessa ovat kehittäneet osaamistaan eteenpäin, huomaavat joutuvansa käymään hakemassa koulutusta taidekentän puolelta ja osaavat siten arvostaa taidekoulutuksen jo valmiiksi käyneitä. Käydessäni keskusteluita tatuojien ja harjoittelijoiden kanssa ympäri Suomea, pohdimme yhdessä mitkä kaikki tekijät ovat vaikuttaneet siirtymään ja mitä voimme odottaa tatuointitaiteelta ja tatuointiartisteilta tästä edespäin. Mikko Inksanity huomauttaa, kuinka taso alan huippujen keskuudessa on jo nyt päätä huimaava ja pelkäävät tatuojien uuteen sukupolveen mahtuu toinen toistaan taitavampia tekijöitä, joilla on täysin eri lähtökohdat alalle ja enemmän resursseja käytettävissä kuin suurimmalla osalla konkareista on ollut aikoinaan. (Inksanity, 2022.)

3 TAITEILIAIDENTITEETTI SUHTEESSA TATUOIMISEEN

Tatuointikulttuurin noustessa yleiseen suosioon, on tatuointien tekemisestäkin harrastuksena ja muuten vaan tullut tavanomaisempaa. Suomessakin pyörii useampi tukku, joista tavallisilla kansalaisillakin on mahdollisuus ostaa tatuointivälineitä omaan käyttöön. Kuten kuvataiteessa yleisesti, myös tatuointitaiteessa kuka tahansa voi oppia tekniikan, mutta kaikilta ei löydy visiota; ne, joilta se löytyy yleensä mieltävät itsensä myös enemmän taiteilijoiksi kuin käsityöläisiksi. Harrastelijatatuojien keskuudessa valmiiden mallien kopiointi internetistä on myös yleisempää kuin lisensoidyissä tatuointiliikkeissä, pois lukien iättömät flash-kuva-klassikot, jotka on tehty toistettaviksi. Selkein ero harrastelijatatuojan ja tatuointiartistin välillä tuntuu olevan kuitenkin taiteilijaidentiteetti kokonaisvaltaisuudessaan. Opinnäytetyötäni varten nauhoittamistani haastatteluista

käy myös ilmi kuinka paljon taidetausta ja taiteen kulutustavat tatuoinen ulkopuolella vaikuttavat siihen, miten tatuoinen itse kokee. Lainatakseni keskusteluani Samy Kurpan (2023) kanssa, sillä ei ole niinkään merkitystä tatuojien keskuudessa, kuka on itseoppinut ja kuka kuvataiteilijaksi kouluttautunut, mutta tatuointitaiteen kehittyessä myös asiakkaista on tullut tarkkaavaisempia ja kriittisempiä tatuojan taiteellista osaamista ja visiota kohtaan.

Tampereella toimivan Below Zero Tattoo Galleryn omistajat Mikko Inksanity ja Titta Freebird ovat yhdistäneet onnistuneesti yksilöityneet tapansa tehdä taidetta osaksi tatuojan työtään. Molempien taide on alati kehittyvää ja muuntautuvaa, niin paperilla kankaalla kuin ihollakin. Mikko on järjestänyt erilaisia työpajoja ja seminaareja niin vesiväreillä kuin hiilelläkin työskentelystä itse tatuoinen lisäksi. Osallistuin itsekin viikonlopun mittaiseen työpajaan kokeellisesta muotokuvasta hiilellä viime vuoden puolella. Haastattelussaan Mikko nostaakin esille seminaareihin osallistumisen ja jatkuvan itsensä kehittämisen merkityksen riippumatta siitä, millä tekniikalla taidettaan työstää.

Kuva 4. Mikko Inksanin kokeellisen muotokuvan viikonloppukurssilla toteuttamani hiilimuotokuva. Työpajaan osallistuminen toi uusia ulottuvuuksia omaan työskentelyyni (oma kuva).

Titta on tietääkseni ainakin Suomessa tällä hetkellä ainut tiedetty tatuointiartisti, joka tekee tatuointeja omiin syanotypia-vedoksiinsa pohjautuen (kuva 5). Tehty taideteos vedostetaan ensin paperille ja siirretään digitaaliseen muotoon ennen kuin se päättyy iholle, prosessi on alusta loppuun taiteen työstämistä eri mediumeilla. On selkeää, että oma taiteilijaidentiteetti määrittää tatuointiartistin identiteetin tatuoimisen näkökulmasta.

Kuva 5. Haastattelussaan Titta kertoo kuinka jo syanotopiavedoksen suunnitteluvaiheessa miettii, mille kehon alueelle haluaisi teoksestaan tatuoinnin toteuttaa. Muoto ja sisältö määrittyvät jo alussa. Materiaalinaan Titta käyttää itse ottamiaan valokuvia, digitaalista ja käsinpiirrettyä taidettaan sekä orgaanista luonnon ainesta. (Niemelä, 2023).

Tatuointiharjoittelijana taidekoulun viimeisenä vuotena olen pohtinut taiteilijaidentiteettiäni suhteessa tatuomiseen paljon. Uskallan väittää, että tulen aina olemaan ensimmäisenä taiteilija ja taidemaalari, seuraavana tatuoiija vielä harjoitteluajan jälkeenkin, vaikka käytännössä jo elän ja hengitänkin mustetta. Maalauksellisuus pyrkii suunnittelemiini tatuointeihin niin kuin sen on tarkoituskin. Graafiset elementit ovat rakastamani lisä taidegraafisesta tuotannostani yhdessä aksenttivärien kanssa.

Kuva 6. Yksi viimeisimmistä tatuoinneistani, joita olen harjoitteluajanani tehnyt. Maalauksellisen jäljen luominen niin, että lopputulos näyttää viimeistellyltä tatuoinnilta, on haastavaa, mutta juuri sitä mitä haluan itse tatuointitaiteessani tavoitella.

Koen, että yksilö, jolla on valmiiksi vahva taiteilijaidentiteetti, mieltää aina itsensä taiteilijaksi ennemmin kuin miksikään muuksi. Oulussa sijaitsevan yksityisen tatuointistudion, Takkahuone Tattoon Samy ja Matias yhtyvät pohdintaani haastattelussaan, kummallakin on taidekoulutausta ja taiteilijaidentiteetti, joka on syntynyt jo ennen uraa tatuoijana. Molemmat kuuluvat iällisesti tatuojien uudempaan sukupolveen, huolimatta siitä että ovat olleet alalla jo useamman vuoden. Samylla on

selkeästi tunnistettava, oma blackwork-tyyli, joka hyödyntää negatiivista tilaa yhdessä kontrastisen pistevarjostuksen kanssa (kuva 7). Matias taas piirtää mielellään valtaosan tatuointimalleistaan edelleen käsin (kuva 8) vaikka tabletin käyttö ja digitaalinen piirtäminen alalla onkin yleistynyt erityisen paljon viime vuosikymmenen aikana (Kurppa, 2023; Ruohomäki, 2023). Kuopiossa työskentelevä Heidi Lukkarinen vastaa ytimekkäästi olevansa ensisijaisesti kuvataiteilija, jonka tämänhetkinen päämedia nyt vain on tatuointi (Lukkarinen, 2022).

Kuva 7. Esimerkkejä Samy Kurpan tatuoinneista (Kurppa, 2023).

Kuva 8. Matias Ruohomäki piirtää suunnitelmansa ensin käsin lyijy- ja mustekynällä. Linjakuva, joka siirretään iholle siirtokuvana on piirretty koneella. (Ruohomäki, 2023)

Osa tatuoijista sijoittaa itsensä mieluummin jonnekin taiteen ja käsityöläisyyden välimaastoon, toisille käsite ”taiteilija” merkitsee eri asioita. Joensuulaisen La Familia Tattoon Sanna Tasma nimittäisi itseään piirtäjäksi, muttei välttämättä taiteilijaksi (Tasma, 2023).

Keskustellessani perinteisesti puhelimitse alalla jo lähes kolmekymmentä vuotta työskennelleen Penan kanssa, näkemys on toisenlainen. Maailman suurimman, täällä Suomessa Leppävirralla sijaitsevan Robinsonin tatuointimuseon omistaja ja ylläpitäjä toteaa, ettei pidä itseään taiteilijana siitä huolimatta että toisinaan tekee taidettakin; tatuojana hän on käsityöläinen. Identiteetti on vahvasti peruja ajalta, jolloin neulat juotettiin ja värit sekoitettiin itse. 90-luvulla tatuojana toimiminen oli hyvin erilaista nykypäivään verrattuna ja alan harjoittamiseen vaadittiin aivan erilaisia kädentaitoja. Pena toteaa, ettei koe kaikki tatuojia automaattisesti taiteilijoiksi, vaikka he maalausta tatuoimisen ohella harrastaisivatkin, mutta taiteilijoista voi kasvaa tatuojia, mikäli heillä on oikeanlainen asenne alaa kohtaan (Penttinen, 2023).

Mm. mentorini Juha Vuorinen Tatuointiliikkeellä mieltää ettei artistina ole koskaan valmis. Taiteilijaidentiteetistä keskustellessamme hän toteaa osuvasti ettei tatuojia ole kotona työaikansa ulkopuolella yhtään vähempää tatuojia, sillä työ pään sisällä on jatkuvaa. Kuten taiteessa yleensäkin – jos kokee olevansa valmis, voikin vaihtaa jo alaa (Vuorinen, 2022). Aina löytyy parannettavaa ja kehitettävää ja kuvataiteilijakollegoidenkin kesken olemme puhuneet paljon siitä, kuinka taiteilijan työ on jatkuvaa ja lepääminen haastavaa, sillä työt eivät lopu vaikka niitä ei konkreettisesti sillä hetkellä tekisi.

4 VUOROVAIKUTTAVAA JULKISTA TAIDETTA – TATUOINNIN YKSILÖLLISYYS JA ASIAKASLÄHTÖISYYS

4.1 Tatuoiminen on vuorovaikuttamista

Vaikka kuvataiteessa tilaustyöt eivät yleensä ole ammattiin valmistuneen taiteilijan pääsääntöinen tulonlähde, tatuojan työlle tyypillistä on juuri tilaustöiden toteuttaminen. Vaikka artistit piirtävät vapaita malleja jatkuvasti tarjolle, valtaosa tehdyistä tatuoinneista pohjaa silti asiakkaiden toiveisiin. ”On tärkeää, että tänä päivänä ymmärrämme koko ajan enemmissä määrin olevamme myös asiakaspalvelijoita” (Lukkarinen, 2022). Suunnitteluvaihetta voisi helposti verrata kuvitusten tai tilausmuotokuvien luomisprosessiin. Kaikki lähtee vuorovaikutuksesta, jossa taiteilija ja asiakas keskustelevat ja sopivat tilatusta työstä ja sen yksityiskohdista ennen kuin suunniteltu kuva viimein toteutetaan iholle. Koko tatuoisprosessi itsessään on vuorovaikuttamista alusta loppuun; tatuoisamisen aikana artisti ja asiakas vuorovaikuttavat keskenään aina siihen asti kunnes tehty kuva kävelee asiakkaan mukana ulos liikkeen ovesta ja muuttuu julkiseksi taiteeksi (Niemelä, 2023) ja oikeastaan sen jälkeenkin, koska siinä missä taulu tai veistos ei muutu uudessa kodissaan, tatuoisamisen paranemisprosessi vaikuttaa vahvasti teoksen lopputulokseen. Monet tatuoisijat, jotka pyrkivät jatkuvasti kehittämään itseään ja teknistä osaamistaan, haluavat nähdä tekemänsä tatuoisinnit myös parantuneina – syntyy vuorovaikuttamisen jatkumo.

Digitalisaation myötä myös tilausmaalauksesta tulee äkkiä julkista kun joko artisti itse tai asiakas julkaisee toteutetusta teoksesta kuvan internetiin. Jälkimmäinen tosin ei ole yleinen käytäntö ammattilaiskuvataiteilijoiden keskuudessa, vaan tyypillisempää mm. kevytyrittäjyyden kautta tilaustaidetta tarjoavien taiteilijoiden kohdalla. Tekijänoikeuksien mukaan alkuperäinen tekijä tulee aina mainita julkaisun yhteydessä ja julkaisuun täytyy olla lupa. Tatuointitaiteessa tekijän mainitseminen nähdään ensisijaisesti hyvien käytöstapojen mukaisena, mutta sitä ei asiakkaalta vaadita. Tatuointi iholla näkyy kaikille, jotka sen kohtaavat samalla tavalla kuin kuvan internetissä, mutta ei ole itsestäänselvää että kummassakaan tapauksessa teokseen kiinnitettäisiin sen enempää huomiota. Siitä huolimatta parantunut tatuointi on artistilleen vielä ehkä merkityksellisin käyntikortti onnistuneen asiakaskokemuksen

ohella, sillä tatuoimiseen pätee taiteellista osaamista ja tyylyttelyä tärkeämpiä teknisiä sääntöjä ja ohjenuoria, joiden osaamisella on merkitys kuvan kestävyteen ja mukautumiseen iholla. Kuvataiteessa pätevät yhtäläillä tärkeät metodiset ja tekniset periaatteet, mutta siinä harvoin vaarannetaan toista yksilöä tai tuotetaan pysyvää vahinkoa paitsi kuvataiteilijalle itselleen esimerkiksi huonolla suojautumisella teosta työstäessä. Huonosti tuettu veistos voi romahtaa, muttei automaattisesti kenenkään päälle, huonosti tehty tatuointi vaikuttaa kantajansa, yleensä tuntemattoman ihmisen, itsetuntoon, liian syvään hakattu muste leviää ihon alla ja voi nousta ikävästi koholle, kutista tai tuntua kuumalta. Toinen minua studiollamme opettaneista tatuointiartisteista, Janne Pölkki kuitenkin muistuttaa, ettei hyvä tatuointi ole sama kuin teknisesti täydellinen suoritus, eikä teknisesti täydellinen ole aina hyvä tatuointi (Pölkki, 2023.) Tatuoinnilla on aina kantajalleen suurin merkitys ja vaikka pyrimme joka päivä parhaaseemme, olisi epärealistista väittää, etteikö jokainen meistä tekisi virheitä – tärkeintä on, että myös opimme niistä. Tarkoitukseni ei olekaan asettaa tatuointitaidetta ja kuvataidetta yleisesti vastakkain, vaan alleviivata tatuoinnin ominaisuuksia, jotka tekevät siitä taiteen muotona ainutlaatuisen ja teknisyydessään haastavan. ”Piirtäessä realismia paperille, voi tehdä sattumanvaraisia asioita ... jokainen sattumanvarainen asia pitää olla ennalta suunniteltu tatuoidessa, jos haluat että se on cleanisti siellä ja pysyy” (Inksanity, 2022). Hyvin tehty tatuointi ei jää yhtä hyvin mieleen, kuin huonosti tehty. Toisaalta taas taiteellisesti tai esteettisesti kiinnostava tai tunteita ihmisessä herättävä tatuointi jää parhaiten mieleen kaikissa tapauksissa – kuten taide yleensä.

Suurin ero tatuointitaiteen ja kuvataiteen tilaamisessa lieneekin se, että tatuoinnin ottaminen on fyysinen kokemus, jossa toiseen ihmiseen koskeminen on sääntö eikä poikkeus. Täten myös vuorovaikutus ja asiakaskohtaaminen ovat intensiivisemmässä roolissa; tatuojan täytyy olla varautunut kaikkeen mahdollisesta pyörtymisestä paniikkikohtaukseen samalla kun työskentelee aivan kiinni toisessa ihmisessä. Muotokuva on yksilöllistä ja intiimiä jo maalatessa tai veistäessä, mutta kun se ikuistetaan avohaavan muodossa kivun saattamana, kokemus saa erilaiset kasvot. Iho kanvaasina on elävä ja hengittävä, kiinni ihmisessä ja tatuoiminen tekniikkana automaattisesti jokseenkin brutaalia. Tittaa haastatellessani keskustelimme myös siitä, kuinka täysin sama suunnitelma voidaan toistaa viidelle eri ihmiselle eikä se ole koskaan samanlainen, sillä tatuoimiseen ja lopputulokseen vaikuttaa kaikki yksilön

genetiikasta päivittäiseen ihonhoitorutiiniin; kanvas on alati muuttuva eivätkä premissit artistin hallittavissa. (Niemelä, 2023.)

4.2 Kysyntä, tarjonta, yksilöllisyys

Digitalisaatiolla on ollut suuri vaikutus tatuointialaan myös siinä, että tekniikan kehittymisen ja yleistymisen myötä myös tatuointitaiteen saavutettavuus kuluttajien keskuudessa on kasvanut. Asiakkaan ei tarvitse enää kävellä sisään liikkeeseen selaamaan portfoliokansioita, vaan itselleen sopivan tyylin osaajan voi löytää sosiaalista mediaa selaamalla. Ensin tuli nettisivut, nykyään tyypillisimpänä portfoliona pidetään instagram-tiliä. Studiot monesti listaavatkin allaan työskentelevät artistit nettisivuillaan ja portfoliolinkki johtaa suoraan instagrammiin. Tatuointiartistit kuratoivat sosiaalisen mediaan tarjontaansa tavoittaakseen asiakkaat, joita juuri artistin oma yksilöllinen tyyli kiinnostaisi. Instagrammiin on muodostunut myös erilaisia yhteisöjä ja sivuja, jotka kokoavat yhteen ja jakavat suomalaisten tatuointiartistien tuotoksia edelleen seuraajiansa nähtäväksi, hyvänä esimerkkinä voidaan mainita esimerkiksi Suomen Tatuoinnit, joka löytyy Instagrammista samalla nimellä. Viitaten aiemmin mainittuun tyyli-suuntien jakautumiseen, nykyään valtaosa tatuointiartisteista pyrkii yksilöitymään ja tarjoamaan yksilölle räätäilyä palvelua ja taidetta. Harjoittelijat panostavat alusta asti omaan tyyli-suuntaan ja erikoistumiseen. Ajatus siitä, että tulevaisuudessa joku voisi todeta ääneen ”hei, onko tuo sen artistin X tekemä kokonaisuus?” on tavoittelemisen arvoinen. Myös harjoitteliija Anna Salomäki toivoo kehittyvänsä tatuoiijaksi, jonka tyyli jäisi ihmisten mieleen ja olisi tunnistettavissa (Salomäki, 2023). Oman tyyli-suunnan löytämisestä on tullut entistä tärkeämpää sekä kysynnän, että tarjonnan kasvaessa. Yhä useampi tatuoinnin ottaja hakee ihollensa taidetta juuri haluamaltaan artististilta ja hyvien, sekä itseään miellyttävien tekijöiden perässä matkataan niin kotimaan sisällä kuin ulkomaillekin.

Kirjassa ” Ink: the not-just-skin-deep guide to getting a tattoo” kerrotaan tatuoinnin ottamisesta kiinnostuneelle kuluttajalle, miten löytää oma tatuointinsa ja artistinsa. Toiset pitäytyvätkin mielellään yhden tatuointiartistin asiakkaana, kun taas toiset – itseni mukaan lukien – päätyvät keräilemään kuvia eri artisteilta ja sommittelemaan kokonaisuutta pala kerrallaan, tyylejä yhdistellen. Olen henkilökohtaisesti

tatuointiasiakkaana ensimmäisestä isosta kuvastani asti kokenut itseni keräilijäksi, niin taiteen kuin tatuointienkin. Tatuoinnit yksilöivät minut, vanhojen kuvien ja paljaan ihon katseleminen tuntuu lähinnä oudolta. Harjoittelijana olen kumminkin itse huomannut, että ns. vakituisten asiakaskontaktien syntymisessä on voimansa. Voisi todeta tällaisten asiakkaiden olevan oikeastaan verrattavissa taidekeräilijään, joka kerta toisensa jälkeen sijoittaa suosimansa taiteilijan taiteeseen – olo on kiitollinen ja nöyrä.

Lähes kaikella sosiaaliseen mediaan julkaistulla on keskeinen merkitys kysynnän ja tarjonnan suhteen. Tatuoiijat tekevät paljon enemmän tatuointeja, kuin mitä sosiaalinen media antaa ymmärtää; portfolioon päätyvät ne työt, joita halutaan tehdä lisää. Tero Heinonen myös toteaa, että toisaalta on hienoa miten helppoa nykyään on kuvata koko työpäivä videolle ja antaa ihmisille mahdollisuus nähdä, millaista tatuoijan arki oikeasti on (Heinonen, 2022). Videot kiinnostavat kuluttajaa tällä hetkellä keskimääräistä enemmän mikrovideobloggauksen yleistyttyä ja prosessi taiteen takana kiehtoo. Riippumatta siitä, millä medioilla tatuointiartisti työstää vapaita malleja, kaikki päättyy lopulta saataville sosiaaliseen mediaan, sillä sitä kautta tavoittaa kuluttajan varmimmiten. Harjoittelija Ilari Peltomäki työstää vapaita mallinsa perinteisesti musteella ja vesivärillä tai tussilla, Krista Tyni työskentelee ensisijaisesti digitaalisesti, mutta kumpikin käyttää tatuoidessaan perinteistä kelakonetta (Peltomäki, 2023; Tyni, 2022.) Tapoja on yhtä monta kuin on artistejakin. Tatuointimessuilla ja walk-in-päivinä artisteilla on tarjolla valmiita malleja fyysisessä muodossa, joista paikalle saapuva asiakas voi helposti valita itseään kiinnostavan kuvan ilman sen suurempaa suunnittelua. Vapaita kuvia saattaa olla esillä myös studiolla artistien työpisteellä.

Kuva 9. Harjoittelija Krista "Kristmarian" Tynin suunnittelemia ja toteuttamia tatuointeja (Tyni, 2023).

Kuva 10. Harjoittelija Ilari Peltomäki työstää flash-kuvansa perinteisesti musteella tai tussilla ja vesivärillä (Peltomäki, 2023).

5 KAIKESTA TULEE POPULÄÄRIKULTTUURIA

5.1 Sosiaalinen media ja taiteilijan läsnäolopakko

Mikä sitten on ollut keskeisin syy tatuointikulttuurin nousemiselle ja arvostuksen lisääntymiselle? Mikko Inksanity (2022) toteaa haastattelussaan osuvasti, että kaikesta tulee populäärikulttuuria. Tatuointien yleistyminen on johtanut alalla myös kilpailun lisääntymiseen ja tekniikan kehittyminen on nostanut tatuointitaiteen tasoa vuosikymmenen aikana huomattavasti. Mikko nostaa esiin faktan, että on mahdotonta edes arvioida mitä tulevaisuus tuo tullessaan kun uusimmalla tatuointiartistien sukupolvella on aivan erilaiset lähtökohdat alalle ja kuvataiteilijoiden määrä tatuojien keskuudessa kasvussa. Mainitun siirtymän myötä kumminkin myös sosiaalisen median merkitys on muuttunut radikaalisti.

Jos aiemmin sosiaalisen median tarkoitus oli kontaktoitua ihmisten kanssa, nykyään keskeisempi kysymys on sisällön rahallistaminen. Sosiaalisesta mediasta tulee äkkiä uuvuttavaa, ikään kuin tunne siitä, että on pakko olla läsnä joka hetkessä. ”Kaikki vaatii konkreettisuutta ja läsnäoloa” (Inksanity, 2022). Tatuointiartistilla on joka päivä suunniteltavana kuva seuraavalle päivälle, aamulla työpisteen puhdistaminen ja kasaus, asiakkaan kohtaaminen, itse tatuoiminen ja jälleen seuraavan kuvan suunnittelu. Kun siihen yhdistetään ihmisen perustarpeet, perhe ja prosentuaalinen määrä sijoituksena omaa luovaa kehittymistään kohti, aika sosiaaliselle medialle jää aika minimiin, eikä keskellä yötä ole järkeä julkaista mitään. Kirjoitin 2022 keväällä esseän ”Onko pakko tehdä pikaruokaa” taiteen tutkimuksen kurssilla, jossa pohdin juuri sosiaalisen median haittapuolia kuvataiteilijan ammatissa. Sama pätee tatuointiartisteilla, sisältöä pitäisi aina olla, mutta kun sitä julkaistaan, se ei kiinnostakaan ketään, kaikista vähiten valitun sosiaalisen median algoritmia, jonka toiminnasta on kiinni, kuka julkaisun edes lopulta näkee. Kaikki mikä voidaan laskea viihdeksi, menestyy.

Taiteilija ja tatuoiija ovat samassa veneessä läsnäolopakon kanssa. Persoonalla on suurempi merkitys kuin mitä yksilö edes käsittää, mutta kaikki eivät halua niin ikään myydä itseään, vain taidettaan.

6 YHTEENVETO

Lähdin käsittelemään opinnäytetyöni aihetta siitä näkökulmasta, että pohdin onko tatuointitaiteella ylipäätään asemaa Suomen kuvataiteen kentällä. Muutaman haastattelun jälkeen oli selvää, että tatuointitaiteella on ollut oma asemansa jo vuosia ja keskeisempää oli avata, mikä se asema oikeastaan on ja minkälaisia taiteilijoita tatuointiartisteihin nykyään lukeutuu. Tavoitteenani oli paneutua itseäni kiinnostavaan aiheeseen syväluotaavasti sen sijaan, että avaisin sen suuremmin opinnäytetyöni taiteellista osuutta. Kerrosmaalaamisesta on kerrottu tarpeeksi. Psykosomaattisuus, jota taiteellisessa työskentelyssäni käsittelen oli toinen vaihtoehto opinnäytetyöni kirjallista osuutta varten, mutta mahdollisuus jakaa pala itselleni tärkeästä kulttuurista ja perehtyä siihen itse entistä syvemmin osoittautui lopulta kiinnostavammaksi ja haastavammaksi vaihtoehdoksi.

Alusta alkaen oli selkeää, että keräisin lähdemateriaalia haastattelujen muodossa, sillä parhaimmat keskusteluni aiheen saralla olin käynyt artistien kanssa jo itse tatuointeja ottaessani. Oli niin ikään helppo siirtymä kysyä haastatteluja artisteilta opinnäytetyötä varten tämän myötä. Esitin lähes kaikille artisteille samanlaiset kysymykset ja harjoittelijoille omansa. Haastattelujen edetessä kysymykset ja oma pohdintani myös muuttuivat aina aavistuksen verran. Pisimmät äänitteeni ovat liki puolentoista tunnin mittaisia, lyhyimmät neljäkymmentä minuuttia. Tein opinnäytetyötäni jo paljon ennen kirjoittamista materiaalia kerätessäni ja kirjoittaessa kuuntelin äänitteitä uudestaan. Oli mielenkiintoista huomata mihin omassa pohdinnassaan lopulta eteni ja minkälaiset kommentit artisteilta johdattelivat seuraavien käytyjen keskustelujen kanssa. On mahdotonta lainata yli kymmentä tuntia aineistoa, ja opinnäytetyössäni viittaankin keskeisimpiin nostoihin, jotka ovat mieleeni jääneet ja sopivat osaksi pohdintaani.

Kuvataiteen ja tatuointitaiteen suhteen pohtiminen näkyi aktiivisesti omassa taiteellisessa työskentelyssäni. Tein tatuointeja taiteellisen osuuteni ohella aktiivisesti

ja huomasin, kuinka selkeästi mediumit korreloivat toistensa kanssa. Pitkät maalauspäivät näkyivät tatuointisuunnittelussa ja itse teknisessä osuudessa yhtä paljon kuin tatuoidessa opittu jäsennelty työskentely maalaamisen tehokkuudessa.

Haastavimmaksi osuudeksi kirjallisen opinnäytetyöni kohdalla osoittautui haastattelujen järjestäminen ennestään kiireisen aikataulun lomassa ja pari varmuudella mielenkiintoista haastattelua oli pakko jättää kokonaan tekemättä. Matkasin haastatteluja tehdessä niin Harjavaltaan, Tampereelle kuin Ouluunkin ja järjestin useamman etänä Microsoft Teamsin välityksellä. Oli hauskaa huomata, kuinka viihdyttäväksi koin podcast-tyylisen keskustelun johdattamisen.

Itselleni on selkeää, että olen kuvataiteilija, joka työskentelee maalaten, piirtäen ja tatuoiden ja odotan mielenkiinnolla tulevaisuuttani kuvataiteilijana ja osana alati kehittyvää alaa.

LÄHTEET

Hunter, D. (2019). The History and Origin of Tattoos. Authority Tattoo. <https://authoritytattoo.com/history-of-tattoos/>

Moilanen, U., Maaranen, N. (2021). Muinaiset tatuoinnit – vartalon värjäämisen historiaa. Kalmistopiiri. <https://kalmistopiiri.fi/2021/05/17/muinaiset-tatuoinnit-vartalon-varjaamisen-historiaa/>

Ruotsalainen, J. (2014). ”Yks ja ainoa hautaan saakka” - Merimiestatuoinnin ritualistiset ja sosiaaliset ulottuvuudet muistelukerronnassa. Elore 21(1). <file:///C:/Users/madse/Downloads/79124-Artikkelin%20teksti-113299-1-10-20190208.pdf>

Sailor Jerry. Haettu 19.04.2023 osoitteesta <https://sailorjerry.com/en/norman-collins/>

Paramonov, R. (2023). The Ultimate Guide to Tattoo Culture. Revaleta

Green, T. (2005). Ink: the not-just-skin-deep guide to getting a tattoo. New American Library.

Heinonen, T. (02.06.2022). Tatuointiartisti Tero Heinosen haastattelu.

Vuorinen, J. (08.09.2022). Tatuointiartisti Juha Vuorisen haastattelu.

Inksanity, M. (09.09.2022). Tatuointiartisti Mikko Inksanityn haastattelu.

Tyni, K. (16.10.2022). Tatuointiharjoittelija Krista Tynin etähaastattelu.

Lukkarinen, H. (24.11.2022). Tatuointiartisti Heidi Lukkarisen etähaastattelu .

Tasma, S. (22.02.2023). Tatuointiartisti Sanna Tasman etähaastattelu.

Niemelä, T. (01.03.2023). Tatuointiartisti Titta Niemelän haastattelu.

Peltomäki, I. (26.03.2023). Tatuointiharjoittelija Ilari Peltomäen etähaastattelu.

Salomäki, A. (30.03.2023). Tatuointiharjoittelija Anna Salomäen haastattelu.

Ruohomäki, M. (08.04.2023). Tatuointiartisti Matias Ruohomäen haastattelu.

Kurppa, S. (08.04.2023). Tatuointiartisti Samy Kurpan haastattelu.

Penttinen, J. (24.04.2023). Tatuointiartisti Janne Penttisen puhelinhaastattelu

Pölkki, J. (11.05.2023). Henkilökohtainen keskustelu tatuointiartisti Janne Pölkin kanssa

Topra, M. (2022). Onko pakko tehdä pikaruokaa? [essee, Satakunnan ammattikorkeakoulu]

KUVALUETTELO

Kuva 1. Sailor Jerry. Haettu 19.04.2023 osoitteesta
<https://sailorjerry.com/en/norman-collins/>

Kuva 3. Kuvia Tero Heinosen tatuoinneista. Heinonen, T. (24.04.2023). Valokuva.

Kuva 5. Kuvia Titta Niemelän syanotopiavedoksista ja tatuoinneista. Niemelä, T. (24.04.2023). Valokuva.

Kuva 7. Kuvia Samy Kurpan tatuoinneista. Kurppa, S. (11.05.2023). Valokuva

Kuva 8. Kuvia Matias Ruohomäen piirroksista. Ruohomäki, M. (13.05.2023).
Valokuva

Kuva 9. Kuvia Krista Tynin tatuoinneista. Tyni, K. (11.05.2023). Valokuva

Kuva 10. Kuva Ilari Peltomäen maalaamasta flash-työkalusta. Peltomäki, I. (14.05.2023). Valokuva

